

לעיל, ואם טעה מתפלל במנחה שתיים בשלמנחה ולא בשלמוספין, כדאמרן לעיל גבי תפילת שחרית ותפילת המנחה דמתפלל ערבית שתיים דערבית ולא שלמנחה, ודר' יהוש' ודר' יוח' בודאי פליגי. ורבינו חננאל⁷³ פסק כר' יוח', דסבירא ליה כרבנ', ועוד, דסתם לן תנא כוותיה. [כה, ב] אמ' ר' יוחנ' אסור לאדם שיקדים תפילתו לתפילת הציבור, אמ' רבא⁷⁴ ובציבור שאני. פי' כשהוא בבית הכנסת עם הציבור, אבל בביתו רשוי.

אמ' רב הונא אסור לו לאדם שיטעום כלום קודם שיתפלל תפילת המוספין. ולית היל' כוותיה ולא כר' יהוש' בן לוי דאמ' כיון שהגיע זמן תפילת המנחה אסור לו לאדם שיטעום כלום קודם שיתפלל תפיל' המנחה. ודוק' אכילת ערי מותר לוכל קודם תפילת המנחה, אבל אכילת קבע⁷⁵ אסור משעה שהגיעה זמן המנחה, ואפי' מנחה גדולה, כדאמרי' בפ"ק דשבת⁷⁶ גזירה שמא ימשך אחר סעודתו.

מתגי'. ר' נחוניא בן הקנה היה מתפלל בכניסתו לבית המדרש וביציאתו תפילה קצרה. אמרו לו, מה מקום לתפילה זו, אמ' להם בכניסתי אני מתפלל שלא יארע תקלה על ידי, וביציאתי אני נותן הודאה על חלקי.

רבן גמליאל אומ' בכל יום מתפלל אדם שמונה עשרה, ר' יהוש' אומ' מעין שמונה עשרה, ר' עקיב' אומ' אם שגרה תפילתו בפיו מתפלל שמונה עשרה ואם לאו מעין שמונה עשרה⁷⁷.

הני תמניסרי, תשע עשרה הויין. אמר ר' לוי ברכת [המינים]⁷⁸ ביבנה תיקנוה. פי' לאחר זמן מרובה, קרוב לתרבותו של צדוקין⁷⁹, שלימדו להפוך דברי אלהים חיים⁸⁰.

ת"ר, שמעון הפקולי הסדיר שמנה עשרה ברכות על הסדר ביבנה לפני רבן גמלי'. פי'

פושע, דאע"ג דזמנה כולי יומא לא ליבעי ליה לאחרת כולי האי, דאי לר' יהוד', כיון שעבר זמנה אין לו תקנה. — ת"ר היו לפניו שתי תפילות אחת שלמנחה ואחת שלמוספין. פי' היו לפניו כך, משמ' כשזמן שתי תפילות נוהג, דהיי' מוסף בשש ומחצה עד סוף שבע לר' יהודה, ולרבנ' עד הערב. יתפלל שלמנחה ואחר כך שלמוספין. פי' כדי להקדים בתחילת זמנה, שלא יקרא פושע גם עליה, ואחר כך שלמוספין, הואיל ואיחרה זמנה אינה עובר, דהא אמרי רבנ' ושלמוספי' כל היום. ותו, דזו תדירה וזו אינה תדירה. ר' יהוד' אומ' מתפלל שלמוספין ואחר כך מתפלל שלמנחה, שזו מצוה עוברת וזו אינה מצוה עוברת. פי' ר' יהוד' לטע', דאמ' שלמוספין עד שבע שעות ותו לא. אמ' ר' יוח' הל' מתפלל שלמנחה ואחר כך שלמוספין. פי' כרבנן, ומשו' דקסבר ושלמוספ' כל היום.

אמ' ר' אלעז' כל המתפלל תפילה שלשחרית אחר ארבע שעות דר' יהודה עליו הכת' אומ' נוגי ממועד אספתי. פי' מחמת שהעבירו מועדי תפילות יהו' נוגים ואסופין וכלין. אמ' ר' יהושע בן לוי כל המתפלל תפילת המוספין אחר ז' שעות דר' יהוד' עליו הכת' או' נוגי ממועד וגו'. פי' דסביר' ליה כר' יהוד'⁸¹, דאמ' דזמן תפילת המוספין עד ז' שעות ותו לא, כדאמ' ר' אלעזר בתפילת שחרית עד ארבע. וכתב רבינו יצחק פאסי זצ"ל⁸² על מילתיה דר' יהושע בן לוי מיהא שמעי' דהכי עדיף לצלמי תפילת המוספין קודם ז' שעו' דר' יהודה, אבל ודאי אם עברו ז' שעות ולא התפלל תפילת מוסף אסור לו להתפלל אותה קודם תפילת המנחה, כדפסק ר' יוחנ'. ואינו נראה לי לפסוק כר' יהושע וכו' יוח', דכיון דהל' כר' יהוש' אם לא התפלל תפילת המוספין ע"ל(ד) ז' שעות אם במזיד עשה אין לו תקנה, כדאמרן

כ"מ, ולפנינו: א"ר אבא. 73 ר"ל אפילו סעודה קטנה, ראה תר"י שכ"ה שיטת הרי"ף, דסעודה קטנה אסור אפי' קודם מנחה גדולה, ותוס' בשבת ט, ב, ד"ה בתספורת פסקו דשרי בסעודה קטנה במנחה גדולה עד זמן תפלה ע"ש. 74 ט, ב. 75 המשך המשנה ופירושה בא להלן בדף כט, ב. 76 בכת"י מחוק והוספו לפי הגרסא, ולפנינו: הצדוקים. 77 בכת"י היה מחוק וכנראה שהוסיפו זאת אח"כ לפי המובא לפנינו. וראה ההערה הקודמת. 78 כ"ה ברש"י ד' שונצ'ינו, ושם: קרוב לתרבותו של ישו הנוצרי שלימדו כו', ראה דק"ס אות ג.

67 כ"ה הסדר ברי"ף ורא"ש, ולפנינו א"ר אלעזר אחרי אריב"ל. 68 צפניה ג, יח. 69 בתורי"ח ורא"ש כ' אבל לרבנן אע"פ שנקרא פושע כיון שזמנו כל היום אינו נענש בכך. והרא"ה כ' נקט לר"י דפשיטא מילתא, ואפשר דאפי' לרבנן לר"י דאמר ונקרא פושע (ובס' עינים למשפט דקדק בדברי רבנו הגדול שלא כתוב שם לר"י ור"ל שריב"ל קאי אורבנן ולר' יהודה אף בדיעבד לא, והנך רואה שרבינו מפ' דאר"י קאי, וזהו מה שכתב רבנו שם ע"י במהדורא קמא). 70 לפנינו ברי"ף לא נמצאת כל הפיסקא, וכן ל"מ לאחד מן הראשונים שמזכיר זאת בשם הרי"ף. 71 מובא באו"ז ח"א סי' פח. 72 כג'